

Могли розстріляти, а нагородили орденом

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

У той час, згадує довгожителка, вантажопотік був величезним і нескінченним. Через помилку маневрового диспетчера товарний потяг із танками рухався назустріч пасажирському, що стояв на станції Сарни. Не можна було гаяти ні секунди. Дівчина не бігла, а летіла. У висках стугоніла лише одна думка — встигнути. І вона поспіла. Звичним рухом перевела стрілку й наступила ногою. Стояла, поки не промайнули всі вагони. А вже тоді кричала та плакала ридма ридуючи. Поїзди роз'їхалися без наслідків. Якби цей випадок набув розголосу, стрілочниця постала б перед судом, та й чергового по станції не поглядили б по голові. За самовідданий подвиг Анастасію представили до нагородження орденом Леніна, але отримала Трудового Червоного Прапора. А могли розстріляти...

Під час бесіди та спогадів Анастасія Іванівна назвала не тільки всіх начальників станцій, з якими їй довелося працювати, а й колег. Багато розповіла цікавих життєвих історій і приємно здивувала достовірністю подій і прізвищ.

Жінка народилася в Сибіру - Алтайському краї. Нелегкі випробування випали на долю її родини. Батьки були середняками. Класична тактика ліквідації куркульства як класу за принципом «поділяй та володарюй» була розрахована на те, щоб ізолювати найзаможніших господарів, які категорично не погоджувалися на колективізацію. Їх оголошували «підкуркульниками» й піддавали репресіям. Тих, хто чинив найупертіший опір, розстрілювали або масово вивозили в табори примусової праці до Сибіру. Решту позбавляли всієї власності, саджали в товарні потяги й відправляли за тисячі кілометрів на Північ, де селили в необжитих місцях, нерідко без їжі та притулку.

При розкуркуленні в селян забирали все: землю, худобу, сільгоспреманент, продукти харчування, білизну, подушки, ложки, миски. Іноді з дітей зривали навіть панчохи й інший одяг, не кядучи вже про прикраси. Основна маса де-

портованих загинула на нових місцях, не пристосованих до ведення сільського господарства та малоприсадибних для життя. Багато родин, аби уникнути розкуркулення й депортації, покидали свої домівки та господарства й тікали в промислові міста, де нішком приєднувалися до міської робочої сили, бо приймати на підприємства куркулів забороняли. Так припинили своє існування немало працездатних, продуктивних і досвідчених господарів, які любили землю й вміли на ній хазяйнувати.

У батьків їх було п'ятеро, розповіла Анастасія Іванівна, залишилося троє. Голод змушував ходити по людях. Згодом тато забрав старшого сина Олександра й поїхав у Горьковську область, а незабаром до них приєдналась уся родина. Купили будиночок, де жили до 1944 року. Дівчинка у школі майже не вчилася. На хуторі її просто не було. Тож має 4 класи освіти. Але це не завадило їй стати найкращою працівницею. Трудитись почала 17 березня 1942 року на станції Ветлуга стрілочницею. У 1944-ому направили на Ковельську залізницю. І хоча Сарни звільнили від німецько-фашистських загартників, місто ще довго бомбили. Мандруючи стежками пам'яті, розповідає, як вибігли роздягнені вночі, щоб заховатись у ямі. А одного разу бомба влучила в будинок.

Для Анастасії Дударевої війна не закінчилась і в мирний час. У 2004 році на вулиці Заслонова, де вона жила в баракі після капітального ремонту, сусіди підвели блакитне паливо. Не знаючи про його витік, вночі ввімкнули світло - і сталася трагедія. Тепер про попередній куток нагадують світлини із зображенням зруйнованого житла. А тому, що жінка дивом залишилася живою, не тільки дивуються рідні, а й кажуть: «Бог береже її на цьому світі».

Свою єдину доньку Людмилу Анастасія Іванівна народила в 26. Батько наживав п'ятами, щойно дізнався про майбутню дитину. Долі Людмили також не позаздриш. У Сарненській середній школі № 2 закінчила 3 класи, потім мама захворіла і її забрали у Володимирецький дитячий

будинок. У групі навчалися 30 хлопчиків і 4 дівчинки. Потім були Острозька школа, Львівське педагогічне училище і майже 40 років діяльності вихователем у дошкільному навчальному закладі залізничників № 39 (нині Сарненський ДНЗ № 1).

Самобутня художниця, вишивальниця, майстриня не звикла щось робити абияк. Її витвори милують око не лише домочадців. Людмила Олександрівна дарує вишиті картини, подушечки своїм друзям і сусідам на день народження. Чимало їх залишилось і в дитячому садочку. Вона дуже наполеглива, врівноважена. Й це при тому, що в оселі, крім онука Євгена, дієздатних чоловіків немає. Похоронила сина та зятя. Коли 82-літня мама залишилася на вулиці, забрала її до себе. Чоловік Павло після інсульту в 55 років став інвалідом, упродовж 9 років прикутий до ліжка. А в серпні виповниться 42, як живуть разом. Донька Ольга після закінчення Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького - завідувачка аптекою у приватного підприємця.

Отак і живуть усі разом у квартирі будинку на вул. Фідарова. Чи то місце таке гарне, чи повітря тут особливе, що сприяє довголіттю його мешканців. Дай Бог їм дожити принаймні до 120. І кожен із них заслуговує на те, щоб про нього писали.

Людмила Олександрівна часто згадує свій дружний колектив. Як допомагали один одному, готуючись до відкритого заняття чи методичного об'єднання. Все робили разом. Вихователі при нагоді зустрічаються й нині, а вихованці, які вже давно стали дорослими, вітаються на вулиці, коли бачать її.

Приймаючи вітання з поважним ювілеєм, Анастасія Іванівна, споминаючи працю на залізниці в роки війни і в повоєнний час, своїх численних колег, побажала всім залізничникам - колишнім і теперішнім - міцного здоров'я та витримки.

**Марія КУЗЬМИЧ.
Фото на 1-ій стор.
Василя СОСЮКА.**